

Kỹ thuật chăn nuôi hươu hộ gia đình

ANH PHỤNG

Hươu là động vật hoang dã sống tập trung trong các khu rừng nhiệt đới. Nhưng hươu có nhiều tác dụng tốt trong việc chế biến các loại thuốc bồi bổ sức khỏe cũng như chữa trị nhiều loại bệnh. Nghề nuôi hươu bắt đầu xuất hiện từ những năm 90 của thế kỷ trước và đang phát triển cho đến nay. Nghề này mang lại hiệu quả kinh tế cao và sản phẩm đang được thị trường rất ưa chuộng.

Hiện nay, ở tỉnh ta, nghề nuôi hươu đã trở thành một nghề mang lại nguồn thu nhập chính cho nhiều hộ nông dân. Chăn nuôi hươu theo hình thức hộ gia đình có nhiều ưu điểm nổi bật. Thức ăn chủ yếu của hươu là các loại cây cỏ thực vật, hươu dễ nuôi, ít bị bệnh, chuồng trại không cần diện tích lớn và có thời gian khai thác nhung lâu dài, mỗi con hươu có thể cho nhung lên đến trên 20 năm nên chi phí đầu tư thấp.

Tỉnh ta có địa hình trung du và miền núi chiếm diện tích, có đồng cỏ tự nhiên với nhiều loài thực vật sinh trưởng và phát triển tốt, khí hậu nhiệt đới rất thuận lợi để hình thành nghề nuôi hươu và đưa nghề này trở thành nghề chính cho một số hộ gia đình ở vùng trung du, miền núi.

Ở xã Nghĩa Ninh, thành phố Đông Hới có 10 hộ gia đình đang phát triển nghề nuôi hươu, mỗi gia đình nuôi khoảng từ 4 đến 6 con, gồm cả hươu đực nuôi để lấy nhung và hươu cái nuôi để sinh sản. Để tạo môi trường thuận lợi cho nghề nuôi hươu phát triển, các hộ gia đình đã thành lập một Chi hội nuôi hươu, tập hợp tất cả 10 thành viên trong xã để hỗ trợ nhau về kỹ thuật nuôi, kinh nghiệm cũng như tìm thị trường tiêu thụ. Đánh giá kết quả hoạt động của chi hội thời gian qua, Chị Trần Thị Dung, chủ tịch Hội nông dân xã Nghĩa Ninh cho biết: Hội nuôi hươu thành lập đến nay đã hai năm, hội đã sắm riêng một

bộ đồ nghề dùng để cắt nhung, xay nhung, bảo quản nhung. Đến thời điểm cắt nhung các thành viên trong hội thay phiên nhau cắt để cùng hỗ trợ cho nhau. Cuối năm thường có họp tổng kết đúc rút kinh nghiệm để xây dựng hội ngày càng phát triển.

Ông Lê Bá Hậu, tại thôn Trung Nghĩa, xã Nghĩa Ninh thành phố Đông Hới là một trong những người nuôi hươu đầu tiên của xã Nghĩa Ninh. Hiện nay, gia đình ông nuôi 4 con hươu gồm 3 con đực, 1 con cái, chủ yếu là nuôi để lấy nhung. Ông Hậu cho biết: mỗi năm thu nhập từ việc bán nhung hươu và con hươu giống của gia đình ông khoảng 25 triệu đồng.

Hươu là loài sống hoang dã, theo bầy đàn vì vậy khi nuôi nhốt tại hộ gia đình thì thói quen, tập tính sinh hoạt của hươu bị thay đổi và cách chọn giống, lấy nhung, cho hươu sinh sản cũng có nhiều điểm khác biệt. Vì vậy để đạt hiệu quả cao nhất trong chăn nuôi người nuôi cần lưu ý một số biện pháp kỹ thuật chính.

Về con giống nên chọn hươu đực giống là những con khỏe mạnh, lông mượt, vầng trán to, thân hình vạm vỡ, bốn chân chắc chắn đều đặn. Chọn những con đực sinh ra từ những con bố mẹ tốt, nên chọn con lứa thứ 2 đến thứ 7, con bố có đặc điểm tốt có khả năng cho nhung từ 1 - 1,5 kg/năm trở lên.

Chọn hươu cái giống là những con được sinh ra từ con mẹ đẻ ổn định hàng năm, nuôi con khỏe không bị bệnh. Từ con mẹ và con bố có chất lượng tốt sẽ cho ra đời thế hệ hươu con khỏe mạnh, lông mượt, cổ dài, đầu thanh, móng nở.

Về thức ăn: Đối với hươu sao nguồn thức ăn rất dồi dào, hơn nữa đây là loại động vật được thuần dưỡng từ lâu nên hươu có thể ăn được khoảng trên 200 loại lá cây như: lá cây sung, mít, khoai lang, dây lạc, ngô, các loại cỏ.... và nhiều loại củ quả: củ khoai,

sản hoặc thân cây chuối.... Thức ăn của hươu phải được giữ sạch sẽ, tránh nhiễm thuốc bảo vệ thực vật, không nên cho hươu ăn lá cây bị ứ đọng để đau bụng.

Ngoài ra để chủ động nguồn thức ăn cho hươu người nuôi có thể trồng cỏ VA 06, cỏ voi để cho hươu ăn.

Khi hươu đang ở thời kỳ sinh sản hoặc thời điểm cắt nhung nên bổ sung thêm lượng tinh bột trong khẩu phần thức ăn nhưng lưu ý là không nên quá nhiều.

Về chuồng trại: Hươu sao rất nhút nhát, thính giác và thị giác rất tốt, thích sinh hoạt bầy đàn thể hiện tính hoang dã. Vậy, trong chăn nuôi thường nên nuôi từ 2 con trở lên. Có thể nuôi hươu theo trang trại, hoặc ở hộ gia đình nên xây dựng chuồng kiên cố, nơi thoáng mát, không gần nơi đông người qua lại tránh gây hoảng hốt khiến hươu bỏ chạy khi có tiếng động.

Khi hươu có môi trường sống phù hợp, được chăm sóc tốt, khoảng 2 năm tuổi hươu đã có thể cho lấy nhung. Nhung hươu từ khi mọc đến khi cắt khoảng 2 tháng, có chiều cao đạt từ 22 đến 26 cm, có trọng lượng trung bình khoảng 1kg. Mỗi năm hươu cho nhung 1 lần chính và 1 lần phụ, lần phụ nhung hươu thường đạt trọng lượng khoảng 300g đến 400g. Hiện nay, giá bán trên thị trường 1kg nhung hươu khoảng 10 triệu đồng.

Sau khi cắt nhung hươu cần phải có phương pháp cầm máu đúng cách nhằm hạn chế sự mất máu cho hươu. Kỹ sư Trần Đình Hải, cán bộ Trung tâm

Khuyến Nông - Khuyến Ngư cho biết có hai phương thuốc dùng để cầm máu cho hươu rất hiệu quả:

Bài 1: Mực tàu trộn với than củi tán bột pha với nước sôi để nguội ở dạng sền sệt, sau khi cắt xong đắp vào ngay, xong bên nào đắp bên đó nắm lấy để sùng được 3- 5 phút càng tốt (ít nhất là 1 phút).

Bài 2: Than lá chuối khô sạch, trộn với dầu lạc ở dạng đặc sền sệt đắp vào và cũng cần nắm lấy để sùng 3- 5 phút khi thực sự cầm máu thì băng bó lại bằng gạc và buộc lại bằng dây vải.

Khoảng 12 đến 16 tháng tuổi hươu cái có thể bắt đầu sinh sản. Chu kỳ động dục của hươu cái thường diễn ra trong khoảng 15 đến 30 ngày, không nên cho hươu cái phối giống ngay sau lần động dục đầu tiên vì hươu chưa có kinh nghiệm nuôi con. Đặc điểm nhận biết của hươu cái khi đến thời kỳ động dục là cơ thể phát ra mùi rất đặc biệt rất dễ nhận biết, thời kỳ này nên tháo chuồng cho hươu đực vào phối giống.

Hươu cái đẻ mỗi năm 1 lứa, mỗi lứa 1 con, hiện nay giá hươu con trên thị trường khoảng 5 - 6 triệu 1 con hươu đực 3 tháng tuổi.

Nghề nuôi hươu không phải là nghề mới nhưng hiện nay vẫn chưa thực sự phổ biến ở tỉnh ta. Tuy nhiên, nghề này mang lại nguồn thu nhập cao và dễ làm, vì vậy việc tuyên truyền những biện pháp kỹ thuật chính trong nuôi hươu là một bước quan trọng để mở ra hướng làm ăn mới cho người nông dân.